Az uj Városháza elhelyezésének legujabb terve

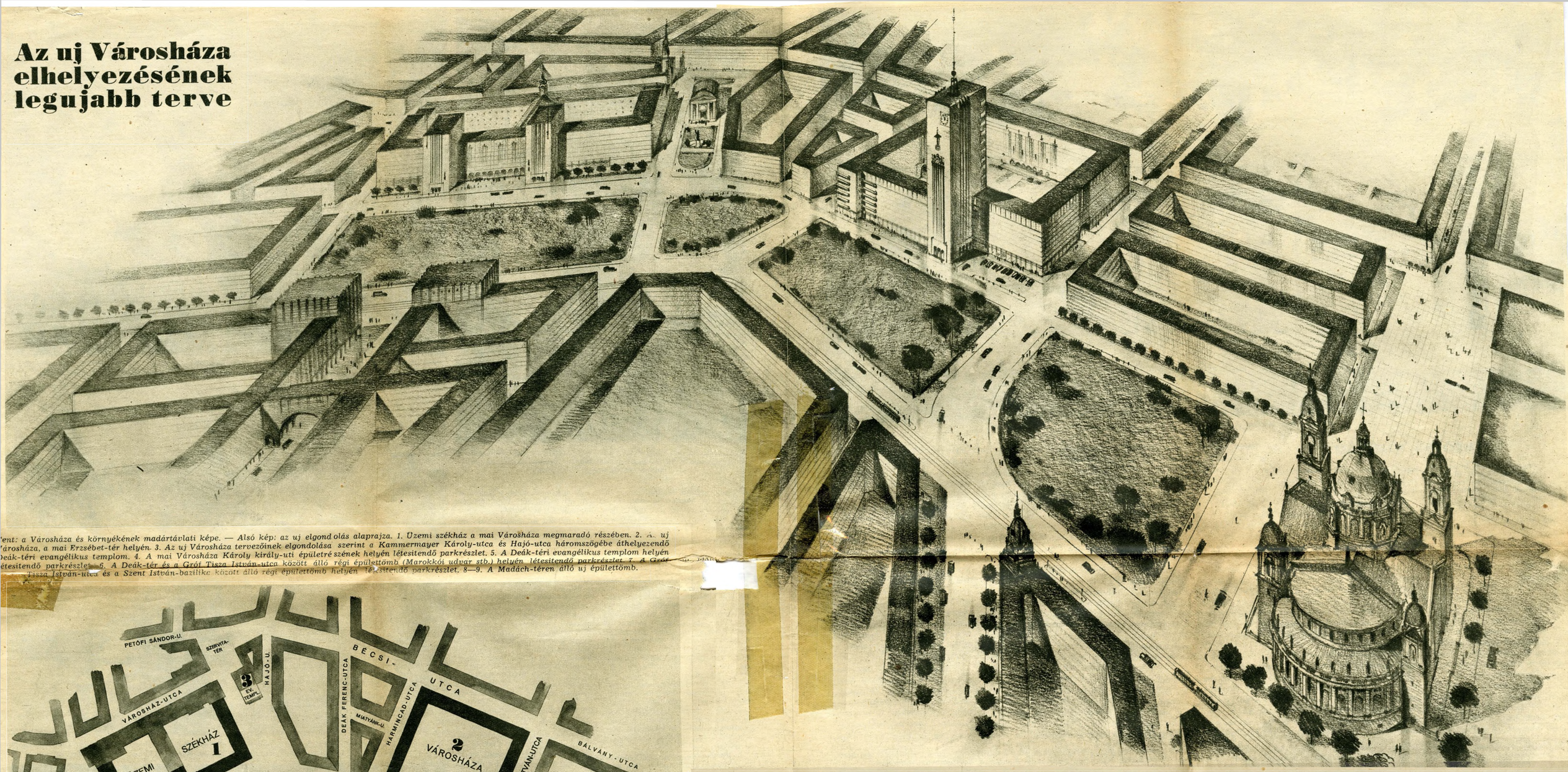

ent: a Városháza és környékének madártávlati képe. — Alsó kép: az uj elgond olás alaprajza. 1. Üzemi székház a mai Városháza megmaradó részében. 2. A uj Városháza, a mai Erzsébet-tér helyén. 3. Az uj Városháza tervezőinek elgondolása szerint a Kammermayer Károly-utca és Hajó-utca háromszögébe áthelyezendő Deák-téri evangélikus templom. 4. A mai Városháza Károly király-uti épületre szének helyén létesitendő parkrészlet. 5. A Deák-téri evangélikus templom helyén létesitendő parkrészlet. 6. A Deák-tér és a Gróf Tisza István-utca között álló régi épülettömb (Marokkói udvar stb.) helyén létesitendő parkrészlet. 7. A Gróf Tisza István-utca és a Szent István-bazilika között álló régi épülettömb helyén létesitendő parkrészlet. 8—9. A Madách-téren álló uj épülettömb.

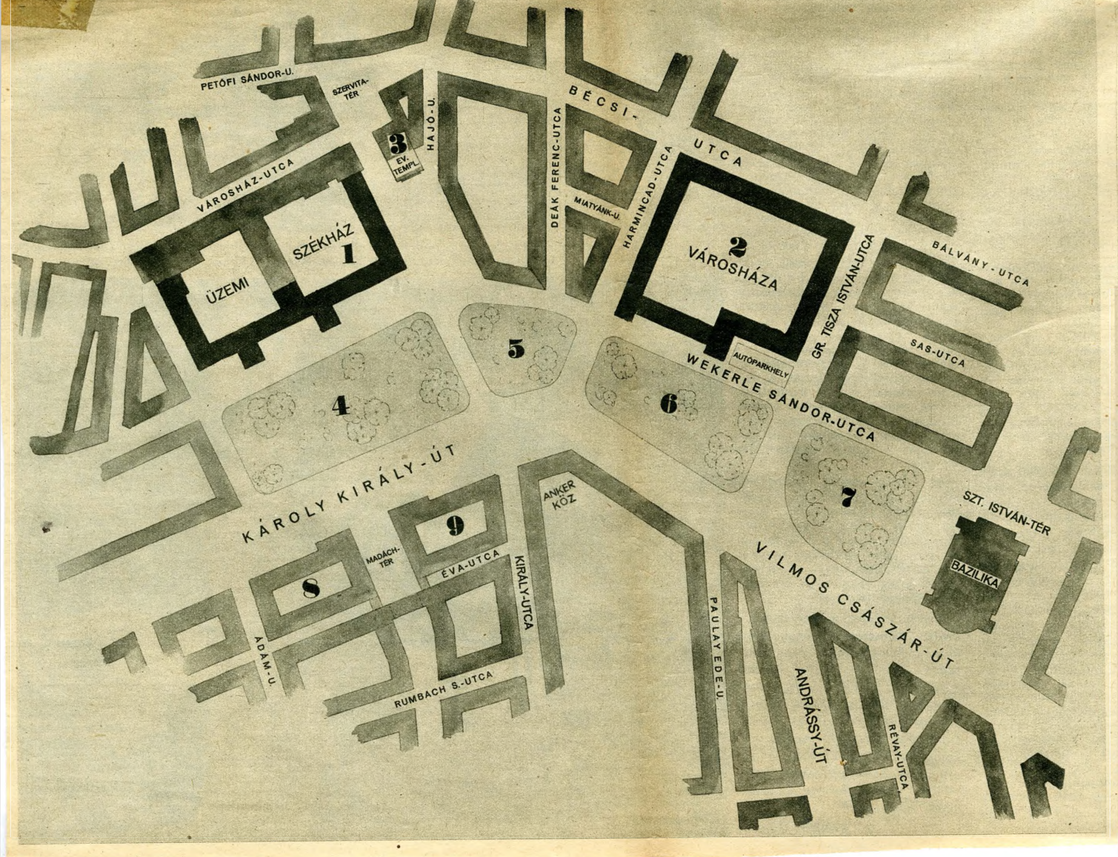

Hol legyen az uj budapesti Városháza?

Most látjuk igazán, mennyire szereti minden budapesti lakos a maga városát, amikor arról van szó, hogy uj városházát épitsünk. De miután Budapest az ország fővárosa, nemcsak maguk a fővárosi lakosok, hanem az egész ország érdeklődéssel figyeli, milyen lesz és hol fogják elhelyezni az uj városházát.

Az a kérdés, hogy milyen legyen az uj városháza, tulajdonkép másodranguvá törpül amellett, hogy hová helyezzük el magát az épületet. Azzal tisztában van mindenki, hogy másnak kell lenni az épületnek, ha a Dunaparton épitik és másnak, ha valahol a város belsejében. Az elsőrangu fontosságu probléma tehát az elhelyezés. Ez azonban olyan nagyjelentőségü, hogy nem lehet eléggé hangsulyozni az illetékesek, a döntésre hivatottak felelősségét, hogy minden felmerülő elgondolást a legnagyobb körültekintéssel vizsgáljanak meg. Ez tulajdonkép nemcsak kifejezetten szakemberek feladata, hanem a nagyközönségé is.

A fenti szemléltető rajz tulajdonképpen nem is szorul magyarázatra, önmagáért beszél. Ez a tervezet nem szerepelt sem a tervpályázatokon, sem a kiállitáson, mégis azt tartjuk, hogy nemcsak megtekintésre érdemes, hanem ha minden szempontot figyelembe veszünk, a legjobb és a legmegfelelőbb megoldás. Különösen kitünik ez akkor, ha összehasonlitjuk azzal a tervezettel, amely a már hivatalosan kidolgozott — de még kivitelre el nem fogadott — elgondolást tünteti fel.

Aki már járt a külföldi nagyvárosokban, nagyon sokszor nézhetett irigykedve, hogy milyen szép, óriási parkok, szabad területek, egészséges, levegős térségek, széles körutak vannak a város legbelsejében, nálunk pedig alig egy-két park ékelődik a házak közé éppen azokban a városrészekben, ahol a legtöbben laknak és dolgoznak, ahol tehát a legegészségesebb környezetre volna szükség. Most itt van az alkalom, hogy az uj városháza elhelyezésével egyidejüleg megoldódjék a magyar főváros belső területének nagy parkhiánya. Igazán eredeti és kézenfekvő ötlettel a Gerlóczy-utcától a Bazilikáig egyetlen összefüggő, széles parkterület vonulna, mögötte pedig a monumentális középületek kapnának olyan környezetben elhelyezést, ami igazán méltó a magyar fővároshoz.

Majdnem mindenki járt már Bécsben. Hasonló városkép alakulna ki a fenti terv keresztülvitelével Budapesten, mint amilyen Bécsben a Parlament és a Rathaus környékén a Ring. Ha azt az elgondolást hajtanák végre, amely a mai városháza telkének a teljes beépitését akarja, akkor egy távlatnélküli óriás épület meredeznék a város kellős közepén s ugyszólván örök időkre meghiusitana minden fejlődési lehetőséget. Egy városházát nem tiz, nem husz esztendőre épitünk, hanem generációkra és nem vehetjük magunkra a felelősséget, hogy bennünket is olyan keservesen okoljanak a meggondolatlanságunkért, mint ahogy mi kifogásoljuk a Bazilika, az Erzsébet-hid, a Nagykörut és még sok más épitmény és utvezetés tervezőit és épitőit.

Az Erzsébet-tér, amelyet a hivatalos tervezet eredeti nagyságában meghagy, nem elég nagy, hogy ennek az egész városrésznek a kialakulását szabaddá, levegőssé tegye. Ha viszont a mai városháza telkének csak a hátsó felét épitjük be, amely tökéletesen elegendő egy monumentális épület emelésére, akkor előtte pontosan ugyanakkora térség szabadul fel park számára, mint maga az Erzsébet-tér. A fenti tervnek éppen ez a kiindulási alapja és a legfőbb, az első pillanatra szembeszökő előnye minden más elgondolás felett.

A kiinduló ötlet igen egyszerü és világos. A városházát és az üzemi székházat nem azon az egyetlen óriási telektömbön együtt kell felépiteni, amely a mai városháza lebontása után üressé válik, hanem külön-külön. Az üzemi székház kerül a mai városházi teleknek a Semmelweiss-utca torkolata mögötti részére és a hátsó frontján megmaradna a műemléknek nyilvánitott Városház-utcai homlokzat is. Maga a városháza a mai Erzsébet-tér teljes területét foglalhatja el, ami területileg pontosan akkora telek, mint amekkora szabadon marad az üzemi székház előtt. Az uj elgondolás szerint nem kell semmivel több terület, semmivel több épitkezési költség, semmivel több kisajátitás és mégis egy helyett két hatalmas, a fővárosnak diszére való középületet kapunk olyan környezetben, amely egyformán megfelel az összes követelményeknek, a város képét pedig hatalmas, igazi világvárosi részszel gazdagitja.

Vannak igen tiszteletreméltó megoldási tervek, amelyek az uj városházát a Dunapart valamelyik részén szeretnék látni. A Dunapart minden vitán felül szép és alkalmas hely monumentális épületek számára, de csupán szépészeti és egészségi szempontból jó, viszont gyakorlatilag rendkivül nehéz problémák elé állitaná éppen azt a nagyközönséget, amely mindennapos látogatója a városházának, vagy a nagy városi üzemek valamelyikének. A Dunapart sehogyan sem számitható a város forgalmi központjaihoz közel eső területnek, mig a városháza mai helye és az Erzsébet-tér maga a város középpontja, amely mindenkinek megfelel, bármely irányból érkezzék is. Ha azonban azt a megoldást alkalmazzuk, amelyet a fenti szemléltető rajz is bemutat, akkor nemcsak a gyakorlati követelményeknek tesszünk eleget, hanem legalább olyan hatásos, mindenki számára egyszerre megkapó környezetbe tudjuk elhelyezni a városházát is, az üzemi székházat is, mintha a Dunapartra épitenők.

Olyan problémák oldódnak meg ezzel az elgondolással, amelyek semmi más módon nem vihetők keresztül. A városháza hatalmas tornya pontosan bele kerül az Andrássy-ut tengelyébe és ezzel megoldódik a generációk óta vitatott probléma, az Andrássy-utnak a méltó keretekben való lezárása és a Milleniumi emlékműtől a városházáig való egységes képe. De a városháza tornya egyuttal a Károly király-ut tengelyébe is pontosan beleesik, tehát a legszebb képet adja déli irányból is. Az üzemi székház monumentális homlokzata pedig a Vilmos császár-ut sugárutjának nagyszerü lezárása a városkép tehát erről az oldalról is teljes.

Annyira kézenfekvő, természetes ez az elgondolás, hogy szinte az a csodálatos, hogy a tervpályázatokon nem merült fel. Még igy a szemléltető képen is nagyszerü az összefüggő széles park, amely a Bazilikától a Semmelweiss-utcáig kellemes, üde zöld részt varázsol a mai kőrengeteg helyébe. Igazán nem kell hozzá nagy képzelőerő, hogy magunk előtt lássuk a pompás parkot, melyet hatalmas, remekbe készült középületek és emlékművek, templomok szegélyeznek. Ha ilyen épületekkel és ilyen „fórum"-mal gazdagitjuk fővárosunkat, akkor nem kell attól tartanunk, hogy az utánunk következő generációk részben lekicsinylő mosolygással, részben bosszankodva állapitják meg, hogy a bajokon már nem lehet segiteni.